
A VERS

2011. II. évfolyam 4. szám (5.), Székelyudvarhely

Az ötödik szám szerzői: Albert Lőrincz Márton, Ambrus Lajos, Ana Blandiana, Beke Sándor, Burján Emil, Burján Gál Enikő, Csatáné Bartha Irénke, Derzsi Pál, Elekes Ferenc, Fábián Kornélia, Fábián Lajos, Fáy Ferenc, Főcze Kornélia, Fülöp Kálmán, George Peagu, Hadnagy József, Hornyik Anna, Ilyés András Zsolt, Jánosi András, József Attila, Kajcsa Jenő, Kamenitzky Antal, Kiss Székely Zoltán, Komán János, Korondi Kovács András, Laczkó Vass Róbert, Láng Eszter, László György, Mészely József, Mészely József, Molnos Lajos, P. Buzogány Árpád, Provaznik Géza, Sebestyén Irén, Stanley Kunitz, Székely-Benczédi Endre, Sente B. Levente

Főszerkesztő: P. Buzogány Árpád; Munkatárs: Bölöni Domokos; Kiadja: Litera-Veres Könyvkiadó, Székelyudvarhely; Felelős kiadó: Veres Péter; ISSN 2068 - 5904
A lap megvásárolható: Bagolyvár Könyvesbolt, Székelyudvarhely (tel.: 0266-210-077); Phoenix Könyvesbolt, Kolozsvár (tel.: 0266-594-126); Postai utánvétellel megrendelhető: Szöcs Klára 00-40-741-033783; szocs.klara@freemail.hu
Kéziratokat az avers.kapcsolat@gmail.com címen fogadjunk.

ALBERT LŐRINCZ MÁRTON

SZEMEIDBEN

rőtvad szemeidben
megsejteni véltem az örökkévalóságot
mögötte ott voltak a hétköznapok

szerelem tűzhányóinak bíbora s hamva
apró gőgfakadások
száradó virágok
legényes táncok
s egymásnak találkát adó
csendes köztéri padot kereső álmaink
színezték bennünk az olykor
kitörni készülő mosolyszünetet

HARANGSZÓ

„Kétkorond tövében
a vers kőben fészkel.”

(Ismeretlen költő)

Az elárvult nyarak
vétkei ne felejtse el,
s hogy csodát láss,
éppen egy emberöltőre
az ismeretlen mester után,
pacsirta-angyal helyett
a kivénült toronyóra
bénán a földre leszállt.
A vak mélység fölé
tornyosuló szikla-falat
a világ torkán megakad,
s ha porlik,
álom-mák szítál,
s kedves játék-galaxisunk
isten szép ege alatt
nem téved el
a Tündérek útján –

Lehet olcsó dísz a rang,
hallod-e, itt szólít
neveden a harang.

BEKE SÁNDOR

A SZERELEM

könnyel
érkezik
feléd
a
r
c
o
m
o
n.

BURJÁN EMIL

FORMÁINK

mert a semmi végtelen –
súlyát testként észlelem
formáink tapinthatatlan
titkát a tudattalanban
láncszemenként körberaktam
csupa igen – csupa nem
suhan át a lelkemen

MAHATMA AVATAR

Tunya tötymörgés volt
burokba zárva
életem

de a semmiben zubogott
az értelem

és erősen előtört
mélyről a múltam
amikor életem
tudatba fűltan
megtanultam

itt vagyok
az egyhangúság börtönében
de rám tör az éber éden
az égen

lázad a vérem

a fájdalomtól
nem félek
van mint a lélek
de nem foglalkozom vele
erősebb az elmém
mint a külvilág
tükör szikrákkal tele

a testem mint egy koporsó
elsötétedik

és belülről hangosan lánghol a lelkem

AZ IDŐ KERÉKNYOMAI

Lassan lehunyja
szemét a nap
boldogságnak
ideálmodlak
tölgyesek színpadára
cinkeszólónak
liliomillatba
balzsamos áhítatnak
odvas cserfára
öreg fakopácsnak...

De nem jössz
hiába nézek vissza
távolok várakozó
csendjében
elkallódott
őzike nyomod
az avaron szertegurult
gesztenyemosolyod
s bársonyos hajad
tincsei már
dérrel fáslizzák
őszülő életem
nyikorgó
keréknyomát –

ÖSVÉNYEN

(ősi magam biztatása)

Mottó: „Ó, fogjátok meg, fogjátok meg a kezemet,
őemberek vagy újemberek,
s ne engedjétek elfutni innen,
ó, engemet
s ne engedjétek, hogy elesettségemben
a nemlétezővel fogjak kezét.”

(Bözödi György: Elesettség)

Dagonyából kél a Nap is, óh, istenem,
hát új szusszanatra kapék kék eged alatt,
híjj, hogy meghúzott a görinces föld, a nád is hogy sziszeg,
fonattá sajtolt zsigereimen az éh trappol,
s a kékszeszes mámor... jaj, hol szakadt el a tegnapom?

Kelni kellene már a tespedésből,
a lila szájszélű reggel így rám ne üljön,
a devla mejjessen meg, hát hol volt az eszem,
itt elomolni vízbe szajzó nádtövek között,
amikor bolondul fél oldalára dőlt a domb,
fönn a tésztapofájú hold kacagott,
s én vad bogáncstorzsokon gurultam.

– Kiontom a beled! – tajtékszott káromlón a szájam,
késsújtó svung buktatott oldalvást újra,
vadul kavargó fekete hó hullt bennem,
hengeredtem saját árnyékom ölelve;
a szeszűzű semmi torkára forrtam aztán...

Csak most tudnék talpra s eszemre tápászkodni,
s indulni neki a napnak... a kinnak, megint...

De gyönyörű volt mindenegy újra-nekiveselkedés,
a remény, hogy ma másként lesz minden;
– nézd, asszony, még a Nap is
égi fodrásznál bodorított csikóüstököt,
s arany rizsporát, ím, ösvénynek szórja élénk;
madarat fogok neked, színest, csillogót,
csak szólj dalló lelkekre hajolva,
induljunk már... túl Dénös bá dufla pénzt adna
egy kis dologért... no, ne duzzogj csirimadaram,
a degesz árnyékszék búze majd csak elszáll,
s tűztáncos rokolyát ráz a csipőd irigy csillagok alatt...

No, most már üstöllést mozdulni kell,
süt a sár pálló dere, jaj, egyedül, de szálegyedül,
mint kesernyész-langyos fűzfafüstben,
csöppnyi faggyúban sercegő kanóc...
a semmi markol; körül, a fényben ázó rétre
nagy, lomha madár: kerengve száll le a magány,
jaj, hol vagy, könnyű lábú menyecske,
hé, purdék, ízibe' ide... hateha!
mezítelen talppal hogy rohannak... dib-döb-dab...
csak rázkódó sarkam dobol dermedt honcsokon...

Hát igen... a rajkók... né, gyerekként én is...
mintha Ágnyis moma pozdorjatüze szikrázna
vézna husángvityillót feszítve
rekettyék alkonyban borzongó hátterére,
szortyogó csutora mellől meseszó száll,
pilinkézik áhító, szomjas televényre:
Kosza Kárúj rohan, lobog a lova sörénye
a pirkadó keleti égen, vére zsandárszuronyon,
aláhull aztán, acsargó kutyák konca már,
a leány csak vár, egyre lankadóbban,
s asszonya lesz annak, akinek kezén
s lelkén szárad a Kárúj lobogó vére, ajajjaj,
átok, pokolvar eméssze, gyehenna égje el a bestét...

Fonál fonálhoz simul, legszebben már én mondigálom,
– anyám, kell-é nekem, s miért az iskola?
– bulibás leszesz, kis szutykom – mondja,
szetemnyi-szetemkő helyre szorul a szívem,
ahogy füstöt s meleget ontó hurubák közül kilépdelek...

A vízen túl sunyító falu éhesen vár,
lenyel, és böszén dagasztva gyúr, emészt,
visszaöklendez, s annyira féltett porondjára köp
(akkor sem kellek, ha kellenék...), jönnek
konok, éles pengéjű esztendők egyre-másra,
„büdös purdjéja, ’zanyád...”-billog perzsel,
hátsópados, méla undor tűr fogát csikorítva.

Hah, mit gagyogok itt, hol van az már
– upre, púpos! kapaszkodj mező sörtéjébe, göröngybe,
nádbuga-borzoló szél loboncos sörényhajába,
csak föl akárhogy, tíz ujjad iszapba vájva,
nyújtózz, no még, bár zsombék magasába...

Ahogy nyújtóztunk nyűtt pityókáinak tövén,
a kényszer kövein térdelve, a félsz karmaiban,
tízszer tíz köröm hasított anyaföld alatt-fölött
– csak épp most ne, istenem, csak most ne jöjjön
gazda, határpásztor, eb gondú szomszéd,
hányszor még, hogy pislákoló, foszló gyertyabél:
az ÉLET fogyott paticsfalak tövén, a szalmán,
s a híg fuszulykalé már későn érkezett?

Ej, no, menni kell, most még ma van,
holnap s mindétig lesz majd valahogy,
ha kétszánt görbedve is, kijárt csapáson
caplatsz, emel zsvajgó lurkók csilló öröme,
s szembejön rád, kalapját megpöccentve
magából szökni nem tudó magad.

Valahol, csak itt, né, az élet hátsó udvarán
imígyen szálazik gomolygó tarka s talpig gyászfehér,
kődtejből ázó nyertést nyel a bütykös bakszakáll,
s szügyet mosdató harmat fűrészt álmokat, reményt.

ELEKES FERENC

ÉN NEM TUDHATOM

Amikor egyedül vagyok,
nem teríték asztalt.
Sokat tünődöm mostanában,
ha egyedül vagyok, s várlak.
Olyankor annyi mindent
kigondolok szélről, esőről, hóról,
s ami még eszembe juttat, mert minket
fűjt, mosott, belepett, vagy jószolt
egymásnak furcsa véletlenekben...
Most hull a hó
tetőre, fára, kőre...
S mert messze vagy,
közénk is.
Mindig van valami közöttünk,
valami hullás,
valami elfelejtés.
Én nem tudhatom,
hogyan boldogul más
a szerelemmel,
de amikor egyedül vagyok,
hosszú, árva esték
csöndjében megérezem: ha túl jó az ember,
sohasem elég rossz ahhoz,
hogyan nagyon szeressék.

FÁBIÁN LAJOS

SZOMORÚ A SZÍVEM

Szomorú a szívem, szomorú,
Sírkövön elázott koszorú
Elhagyott falusi temetőn,
Emléket porlasztó holtidőn.

Szólított az isten hiába,
Nem vagyok, s nem leszek hiánya.
Készülök kimúlni magamból,
Árnyékom gazdátlan barangol.

Szavanként elfogy az életem:
Hallgatás, szívverés s félelem.
Kinézek riadtan arcomból,
Virággal vakított síromból.

FÁY FERENC*

MELENGETŐ

Az arcod itt már nem beszélnek,
csak én szoktam dadogni még,
mikor a lábamhoz terítik
s mondják, mondják az estikék.
Átlépsz a fák csodálkozásán
mellemre szikkadt földemen.
Kék pára vagy meséim száján
s az őszt veled melengetem.

Téged beszélnek fent a fényben
a lomhán szálló reggelek,
s estéim csillag-hűvösében
szemed rőzséi fénylenek.

S átúsznak rajtad régi fáim,
az érted félő félelem,
engedd didergő éjszakáim
öled lombjába rejtenem.
Lapul az ősz. Viszlek a számban,
s még magamtól is féltelek,
s a szeptemberi búcsúzásban
föléd terítem csendemet.

* (Pécel, 1921. jún. 20. – Toronto, 1981. jún. 10.)

FŐCZE KORNÉLIA

EGYÜTT

Oly gazdagnak hisszük magunkat, kedvesem,
pedig csak egy régi mérleg minden vagyonunk.
Tányérjain, míg gyümölcsöt mérek,
érnek az évek, éveink;
levük elfolyik lassan, mézesen.
Együtt leszünk mi mindig, édesem
– mondom,
s egyszerre minden oly súlytalan,
mintha csak álom lakná e házat
s mi, a mérhetetlen időben fekve,
álmodván életünk s azt is, hogy
álmodunk.....
Az álom mögötti álom elsüllyed:
csak álmodom, hogy álom lakja e házat
s tudom, hogy itt vagy;
arcodon gyermeket játszik a szélcsend;
megszólítasz,
s már nincsen más, csak az életünk;
riadt szemem hártavitrinébe
a tört valóság újra visszavágyik:
együtt leszünk mi mindig, kedvesem,
a mérlegzúzós, társtalan halálig.

FÜLÖP KÁLMÁN

LEVÉLHULLÁS

Kiszáradt
kutak
sóhajában,
vakondok
útján
ég
a mély –

még átlebben
a nappal arcán
és földre hull
egy falevél....

HADNAGY JÓZSEF

MEGDICSŐÜLÉS A SEPRŐDI-PINCÉBEN

Mint Csokonai a papot,
úgy felejttem el itt:
csetlő-botló ember vagyok,
a hatodik pohár után
fejemre koszorút fon a
dionüszoszi délután,
később az este
jogart nyom kezembe,
én uralom a szót,
én vagyok a legnagyobb,
s a pohárból előlépő
köd-palástos istenek
bólogatnak, egyetértenek,
hajnaltájt vagy éjszaka
ők támogatnak haza.

A VÁNDOR S AZ ÚTITÁRS EGY CSILLAG ALATT

megöregedtem, buksi fejemből
nem is lehet már jópofa ikon
hiába vacogok: vérem úgyse kékül
s reggeli madár a bazsalikom
bárányfelhőktől lopok zenéket
parti tornyoktól mondanivalót
zivatar tesz seggem alá széket
s villám forrasztja torkomra a szót
és amikor így öregem szépen
eltalálok egy fülbemászó dalt
cimboráim énekéből érzem
elkerült a múzsa s messze a part

megöregedtél ágaid csontos
roppanása messze földre elszáll
koronád lehullt s már nem is fontos
kétség többé nincs; tán meg is haltál
zavaros véred folyók fenekén
ismeretlen föld felé úszik már
egy haszontalan tekergő lettél
hajnalokat legelő vén számár
s most mikor hangosan üt az órád
hogyan végre te is lehetsz valaki
már csak egy végső ítélet vár rád
de nincs többé füled meghallani

megöregedtünk játékunk megállt
leülnénk már de csak állni tudunk
magunkét fújjuk mint egy Wales-i bárd
csendek mélyéből szól gyengéd dalunk
mindenünk megvolt szerelmünk földünk
vesszőnk és pontunk már az éneken
szabadon szólott a dalunk nekünk
szabadon mindig de parancsra nem

és elhallgattunk amikor kellett
mert ugye nem mindig szól a madár
most beborítunk földet és mennyet
hogya sírni szabad-e, szabad-e már?

Ajánlás:

hercegem meghívlak jöjj ibolyát szedni
örök tavasz rügyez léptünk elé sokat
nehogy megzavarja az utunkat semmi
s gyanútlanul mi se zavarjunk másokat

KOMÁN JÁNOS

FIGYELMEZTETŐ

Ezzel a szabad szájú epigrammával
figyelmeztetni szeretném
a hiszékeny polgártársakat arra,
hogy a kormány örökölt és öreg malma
ismét nekünk örli a korpát,
s a parlament népszerű molnárlegényei
még vámot is vesznek belőle,
majd a liszt finomabbját eladják –
a törvények útja mentén –
a lesben álló spekulánsoknak,
akiknek – szabad és önkéntes szavazatainkkal,
még meg is fogjuk köszönni,
hogy ismét becsaptak bennünket.

HARMATCSÖPPSZEMED

Éppen indulóban
voltam hazulról,
tekinteted melegében
időztem egy kicsit,
és újra elámultam
zöld szemed csillogásán
– teljes-teljességgel
igazfényűen ragyogott
– keretnélkülien
– porszemnyi szennyet se tűrőn
– egész lélekkítárueltsággal,
mint a hajrába lendülő
reggel verősugaraiban
az égi tiszta harmatcsöpp,
melyet bölcs sugármesterek
nagy szakértelemmel
kalapáltak, csiszoltak
tökéletessé a fűszálon.

Kigyúlva csodálatlak
– már csak szemedet láttam,
csupa szem voltál: szemvilág,
melynek
harmatcsöpptisztaságában
a hegyek is verseket szavalnak,
s égorgonája csillagbillentyűin
örökszép melódiákat
muzsikál az idő.

JÁTSSZÁL VELEM

Ha a csillagpor elszállt, elfogyott,
elégett minden tűz, lehullt a villám,
hazudj, mosolygó asszony, boldogot!
A verset füstre, futótűzre írnám,

mert test és lélek nálam elfogyott.
Már nincs szavam halálra, szenvedésre,
agyam henye s hiába dolgozott,
szerelem sincs, ha volt is egy kevéske,

s az önbecsülés toldott-foldozott,
hiába nézek Istenre, az égre.
Biztass mégis, hitelbe dolgozót,

fogjál munkába, foglalkoztass, éltesz,
kínálj a bűnnel, a tiltott gyümölcssel,
játsszál velem, mint földrengés a földdel!

JELENTÉS A VÖLGYEDBŐL

(Áprily Lajos emlékének)

Völgyednek lassan elfogy a fénye,
lilát bíborba kever szürkület.
Meggymézga csöppen. Chopin zenére
Teleki-virág integet neked.
Füttyentető csízeid neszére
révült rigód alt hangon fuvoláz.
Bükkösödnek rég kibuggyant vére.
Kikerics bomlik: késő őszi láz.

Hója alatt pónyikalmafáid.
Gyümölcsük édes húsa ínyemen
remeg. Őszapóid nyírfáid itt
cincorogják körbe szerelmesen.

Pirók dallint – bús jelű varázsló.
Estbe barnul bagoly okarina.
Fenyődre száll kék tollú bókoló
szajkód: részeg kakukkod rokona.

Ökörsemek cserregő zenéje
hetyke hangokból mellényt szab reád.
Gyurgyalag-szivárvány száll a fényre:
hírt hozott. A völgyed vár. Vár reád.

A TÉR MAGA IS...

A téren
az örület baltái
csattognak.
Sziréna visít,
tucatszám vizzik
a kőbe, botba,
golyóba ütközőket.

A keserűség
biztat, sürget,
hogy lódulj te is,
térre siess,
hagyd ott nődet,
gyermekedet,
s acéllá csontosult
ökleiddel
az elnyomás
képébe mássz.
Annyi ököl körülötted,
annyi szikkadt torok.
Csupasz melleddel
előre nyomulsz
s a rejtek-fasorok
mögül pénzelt
mesterlövészek
elkészítik utolsó EKG-dat.

A tér maga is örület,
aljas démonok tanyája.
Ha tán marad is
nyomuló csupasz mell,
ugyan ki figyel rája!

ISTENHEGYI BESZÉD

Kakuts Ágnesnek, szeretettel

boldogok azok
a néhány ezrek akik
még most is százak

mert körös-körül
mind elnéptelenednek
a szentegyházak

és boldogok ott
ahol anyanyelven még
a miatyánkot

együtt motyogják
hol az asszonyok közt egy
nagyasszony áldott

s az ostromot bírt
szegletből kiforduló
kövek dacára

öltögetnek még
iratos terítőt az
úr asztalára

nem csak mi vagyunk
a jövődönk van bennünk
öregedőben

szomszédaink majd
'el-is-elsiratnak' kinn
a temetőben

kenyerünk javát
a végeken megettük
nem kerül kovász

bizony feleim
a fogyatkozókért is
elkel egy fohász

messze ott hol a
nap szentül elvagyunk de
túl a nagy hegyen

ahol nem könnyű
magyarul ott legalább
lenni jobb legyen

királyok festett
legendája ha nem is
maradhat épen

összanak áldást
a rokkant szentek minden
faltöredéken

s az istenes szó
szentes ének a templom
köré kanyarul

legfőképpen ó
szent istván dicsértessél
csángómagyarul

emlékek felhője

dél volt. az emlékek felhője
láthatatlanul lebegett, kísérte az úton,
a vetés mentén a vadvirágok,
mintha az örökkévalóságnak
állítanának emléket,
úgy piroslottak és kékellestek,
a toronyóra ütései összekeveredtek
a szívdobbanásaival,
és minden fűszál a másik hiányát
ringatta a szélben

mégsem omlottak rá a hegyek,
nem sodorta el a tavaszi áradat,
nem szakadt ki a föld se,
a szíve se a helyéből

de a házak hófehérre meszelt falára
már lila árnyékot vetett az orgona,
és megérezte, ahogy körülöleli
és hozzátapad a kiüresedett idő

HAJSZA

Szíriusz-szemű asszonyokkal
járok én minden éjszaka,
tüzet sistergő záporokkal
üzenik: sose térsz haza.

Ott messze űrök végtelenje
tép szét – lelked is végtelen –,
nem leszel áltatás kegyeltje
s magadnál sohasem jelen.

Kiszemel téged egyik asszony,
űzöd őt, hol itt van, hol ott,
s hogy szemébe belül tapasszon,
önnön csípőin áldozott.

Keblére veszi árvaságod
(hisz ő is árvaságba zárt),
míg érkezését küldöd, várod,
hírli: rád mindhiába várt.

Odaság hiszékeny fülednek:
engem a várás megemészt,
álmodása léssen a tettnek,
s magadnak nem kapsz soha részt.

Így jársz, és Ő int csalogatva:
nem vagyok itt, ha itt vagyok,
tanúskodnak fénnyé szakadva
hunyasba vesző csillagok.

S Szíriusz-szemű asszonyok közt
ott volt, ott van, és lesz veled,
meglátott: élheterlen eszközt,
a többbit beleképezed.

ÚGY INDULJ

Úgy indulj,
mintha valahol
nagy szükség volna rád,
mintha már
halaszthatatlan volna
az indulás.
De ha nem várnának,
akkor se tétovázz,
mintha nem is volna
másmilyen választás.

Bár számíthatsz számtalan
váratlan veszélyre,
úgy indulj,
mintha indulhatnál
véges elől
a végtelenbe.

SZORONGVA FIGYELEM

Figyel egy gyermek.
Lehet, pont én.
Lehet, hogy már
valaki más.

Elült a nyár.
Kihúlt a láz.
Ősz penderít
esőt, szelet.
Hullonganak
belém
a lucskos levelek –

Figyel figyelmesen
az a gyerek.
Nézem, szorongva
figyelem:
Én vagyok-e még,
avagy régóta más?

Lehet, hogy mindegy
ez is. Már nem tudom –
Lóbálom szívemet
pók fonta fonalon...

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

NAPFÉNY ELŐTT KERÍTÉS

ló nyerít és galambok szárnycsapását hallom
ott alszik az ősz az érett szilvák levében
elringatják zörgő kukoricalevelek
vár rám valahol egy nő sötét szeme ében

hosszú árnyékok mint napfény előtt kerítés
kövére híznak délutánra dió koppan
nélküled dermedten hull körém és szétfolyik
az esti tompa csönd hatalmas darabokban

HORNYIK ANNA

OPTIMIZMUS

Földbe temetett
Angyal kukacos ajka
Csókkal szórja be
A meg nem áldott eget
Felette bárány legel.

PROVAZNIK GÉZA

örökké utoljára

ha akarom ha nem előttem állsz
mint tükör előtt
mint először szeretőn
most már vonalakba zártan
gyönyörű halottként
örökké utoljára

megcsalt kezében
furcsa virágnak látom magam

ILYÉS ANDRÁS ZSOLT

GONDVISELÉS

ujja köré csavar a félelem
s mint satuba rögzített áldozatot
vasmarokkal szorít a fájdalom

ledönt lábamról a szerelem
elfeledtetve a kárhozatot
– zálogként fekszel ágyamon

HERCEG LEVÉLVÁLTÁSA A BOLONDDAL

„Ez egy nedves kor.
Nappal vér folyik, éjjel bor.”

(Jim Morrison – Amerikai ima)

Bolondom, talán zokszót hallok,
Visszafogott, szolid a bú,
Mily megható, mily megható,
Megható ám a férfibú!

Bolondom, ködbe vesz a táj,
Fakul a hamvas vesta-lány,
Mily megható, mily megható,
Megható ám a fruska-báj!

Bolondom, pártütést susognak,
Csaknem üres a jó közép?
Mily megható, mily megható,
Amikor van a józan ész!

A franc kérte, de kaptunk
Sok időzített bátrat,
Szétfroccsentek itt nekünk,
Mint tintahal a tálba.

A testvériség szeszből,
A barátság majd érdek,
Jönnek a kurzus-hősök,
Mily megható az érdem!

Lényegünkből talán
Maradtak még a fények,
Mily megható, mily megható,
Ha nyüszít már az érdek.

2.
Bánom is én, herceg,
Mi férfi hogy nyavalyg’,
Hány fonnyadt dáma vágya
Olvad, miként a vaj!

Érdekel is engem,
Hány szűz szeme kisírva,
A lélek-kapun „Zárva”,
Más egyéb nincs kiírva.

Miért bomlasztana herceg,
Úton, ki merre lép,
Jobbra, balra, előre.
Mindegyik visszanéz.

Hatalmi játszma – bővli,
Az alkotmányunk ócska,
S az ország, miben állunk,
Ó, nem folyó, csak tócsa.

Az alattvalók latrok,
Naplopó, stréber, nyegle,
Nézz körül bátran, herceg,
A tejfogak kiverve.

Lényegünk itt mégis
Olyan lett, mint az éter,
Elérik arcunk, herceg,
A túlvilági fények.

REGGELI ÁRAMSZÜNET

Ma viccelni akart a Nap.
Szamárfület mutatott
a Bekecs mögé bújva.
Lesni kellett,
mikor bukkan elő,
mint egy bolond-óra
félszeg mutatója.

A májai erdőt használta
paravánnak. Mögéje
kúszott, s onnan pislogott
felénk, mint kivájt tökből
a gyertya.

Nem onnan bukott az égre,
ahonnan szokott, s megkésve
húztam le rólad a takarót.

Egy váratlan áramszünet
csendre ítélte a tévét,
tétlenségre a kávéfőzöt,
s azt hittem, tegnapi álmat
takar
szemeden a pillá...

SZENTE B. LEVENTE

bogártánc

mint a küszöb alatt megrekedt sunyi bogarak
minden este búcsúzkodtak

egyre többen és többen lettek
eltorlaszolták álmainkat

s míg a szemhéj alatt kuporgott a csend
mint akit verni visznek – egy este

alélt mozgásban csupán haja mi erőteljében lobogott
ahogy torkában meggyötört szív-ere bennem is felforrott

emlékszem – este volt
szobánk falán vad holdfény árnya loholt át
apám vaskos tenyerében
egyre puffadtak azok a régi barázdák

GEORGE PEAGU

SZAVAK A KEDVES HAJÁBAN

(Cuvinte în părul iubitei)

A szavaknak szükségük van
pontos alakra
pontos helyre
mértanra
oda kell tenned csak ahol
szükségesek:
a gyerek fülébe
a kedves hajába
vagy a szénásszekérre.

P. Buzogány Árpád fordítása

DAL

(Cântec)

Hagyd nekem, ősz, a zöld fákat.
Nézd, adom a szemeimet.
Tegnap alkony-sárga szélben
Lombjuk térdemig sírt könnyet.

Hagyd meg, ősz, az égbolt kékjét.
Homlokomról szórj villámot.
Ma éjszaka fübe roskadt,
Próbálván a haláltáncot.

Hagyj még, ősz, madárt a légben,
Űzd el léptem kopogását.
Reggel az ég mind elnyelte
A pacsirták vijjogását.

Hagyd nekem, ősz, a pázsitot.
Hagyd a gyümölcsöt, s a medvét
Se szenderítsd, ne űzz gólyát,
Hagyd meg még az órák fényét.

Hagyd még, ősz, a fényes nappalt,
Ne szürküljön ködpermetben.
Vonj engemet estsötétbe,
Hisz én úgyis esteledem.

Mészely József fordítása

A VESZEKEDÉS

Az a szó, amit mérgemben mondtam,
könnyebb, mint egy petrezselyemmag,
de az út keresztülmegy rajta,
mielőtt a síromhoz vezetne,
az a sírhely, amit meg-vet-tem s ki-fi-zet-tem
egy sóval megszórt dombon Trúróban,
ahol a törpefenyők
az öbölre lenéznek.
Félúton elég halott vagyok,
eltekeregve saját természetemtől
és az élethez ádáz ragaszkodásomtól.
Ha sírhatnék, sírnék most,
de már túl öreg vagyok,
hogy bárki gyereke legyek.
Liebchen,
kivel kéne veszekednem,
ha nem a szeretet sziszegésében
azzal a kegyetlen, rendetlen lánggal?

Fordította Jánosi András

(AZ ISTEN ITT ÁLLT A HÁTAM MÖGÖTT...)

Az Isten itt állt a hátam mögött
s én megkerültem érte a világot

.....

.....

Négykézláb másztam. Álló Istenem
lenézett rám és nem emelt föl engem.
Ez a szabadság adta értenem,
hogy lesz még erő, lábraállni, bennem.
Ugy segített, hogy nem segíthetett.
Lehetett láng, de nem lehetett hamva.
Ahány igazság, annyi szeretet.
Ugy van velem, hogy itt hagyott magamra.
Gyöngye a testem: óvja félelem!
De én a párom mosolyogva várom,
mert énvelem a hűség van jelen
az üres űrben tántorgó világon.

1937. október

Csak kisgyermekkorban természetes négykézláb mászni. Felnőttségünkben el-
esettség, erőtlenség, kiszolgáltatottság, kín, szenvedés. A vers szerzőjét mi döntöt-
te, mi alázta négykézlábra vajon?

Aki ismeri József Attila életét, tudja, tragikus sors az övé: apa nélkül nőtt fel,
nélkülözött, nevelőszülei még nevétől is megfosztották volna. Édesanyja korai hal-
lálát nem tudta elhordozni, és nem akadt nő sem, aki úgy tudta volna szeretni őt,
hogy életét megszépítse. Mindeközben a társadalom problémamentes beilleszke-
dést várt el tőle.

Rövid, zaklatott élete végén, lélekben öregen írta ezt a verset József Attila.
Végső kétségbeesésében, amikor már csak az Isten maradt neki. Vagy ő sem...
Mert aki az Istent maga mellett tudja, az csak térdig hajol előtte a földre. Aki négy-
kézláb mászik, háttal Istennek, az mindentől és mindenkitől elfordult már. Vagy
mégsem?

„Az Isten itt állt a hátam mögött...” – mondja a költő a csonka, indító szakasz első sorában. Innen tudjuk: félszemmel mégiscsak Istenre nézett.

„Négykézláb másztam. Álló Istenem
lenézett rám és nem emelt föl engem...”

A lélekkel olvasó emberben itt felsikolt a kérdés: miért nem? Miért nézi Isten a négykézláb mászó szenvedő embert, miért nem nyúl utána, mi ez a közöny, szenvtelenség? És milyen szabadságról beszél a költő a versszakasz további két sorában?

„Ez a szabadság adta értenem,
hogyan lesz még erő, lábraállni, bennem.”

Segíts magadon, s az Isten is megsegít – mondja a népbölcsesség ugyanazzal a sugallt tartalommal, mint amit a fenti két sorból kiolvashatunk. Vagyis azt, hogy neked kell megtenned az első mozdulatot Isten előtt, hiszen van erőd ehhez még akkor is, ha most négykézláb mászol.

„Ugy segített, hogy nem segíthetett.
Lehetett láng, de nem lehetett hamva.
Ahány igazság, annyi szeretet.
Ugy van velem, hogy itt hagyott magamra.”

A költő egyik leglényegibb felismerését hordozza ez a szakasz. Azt, hogy a nem segítségben áll Isten segítségével. Abban, ahogyan saját belső erejére ébreszti az elesett embert, aki – Istennek való elkötelezettség és hála nélkül – bármikor felállhat, hiszen képes rá önmaga feletti hatalmával. Mert akit folyton felemelnek, elveszti erejét. Aki pedig egymaga áll fel, önerejét sokszorozza.

„Gyöngye a testem: óvja félelem!
De én a párom mosolyogva várom,
mert énvelem a hűség van jelen
az üres űrben tántorgó világon.”

A verslezáró szakaszban még egyszer „visszarúg” a test és a lélek gyöngesége. De mi, olvasók, hinni szeretnénk, hogy a költő mosolya, melyet egy távoli társnak küld, életigenlő. Még akkor is, ha József Attila földi útja a vers születésének évében – az öngyilkosság drámájával – véget ért.

Fábián Kornélia